

Копча Наталія Василівна,

здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
ННІ № 2 Національної академії внутрішніх
справ

Науковий керівник: старший викладач
кафедри криміналістичного забезпечення та
судових експертиз ННІ № 2 Національної
академії внутрішніх справ ***Волошин О. Г.***

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО В ГАЛУЗІ СУДОВОЇ ЕКСПЕРТИЗИ

Правовою підставою проведення судової експертизи при наданні міжнародно правової допомоги є запит іноземної держави. Згідно зі ст. 561 КПК України, на території України з метою виконання запиту про надання міжнародної правової допомоги може бути проведено будь-які процесуальні дії, передбачені КПК України або міжнародним договором.

Тому проведення судової експертизи на підставі запиту про надання міжнародної правової допомоги дозволяє з'ясувати необхідні обставини вчиненого кримінального правопорушення, сприяє процесуальній та фінансовій економії. Висновок експерта в такому випадку є джерелом доказів під час досудового розслідування і судового розгляду в іноземній державі [10].

Для надання чи отримання міжнародної правової допомоги шляхом проведення судової експертизи має бути дотримано низку вимог: наявність міжнародного договору про надання правової допомоги між Україною та іноземною державою (багатостороннього чи двостороннього), за його відсутності слід керуватися принципом взаємності; за наявності договору слід звернути увагу на заяви та застереження держав при ратифікації, центральний орган запитуваної держави, вимоги договору щодо змісту запиту та супровідних матеріалів, механізм передачі запиту іноземній державі, терміни виконання запиту та ін. [11].

Проведення судової експертизи в низці випадків пов'язано з переданням речових доказів, документів компетентним органам іноземної держави на підставі запиту про надання міжнародної правової допомоги.

Можливі ситуації, коли речові докази, документи, інші предмети, що мають значення для судової експертизи, знаходяться за межами держави, в якій здійснюється кримінальне провадження. На підставі міжнародних договорів та КПК України (ст. 549) окреслено порядок витребування таких предметів з іноземних держав.

Новим, однак важливим для практики, є проведення судових експертиз за умови створення і діяльності міжнародних спільних

слідчих груп. Згідно зі ст. 571 КПК України, підставами для її створення є: проведення досудового розслідування кримінальних правопорушень, учинених на територіях кількох держав; порушення інтересів кількох держав.

Члени спільної слідчої групи безпосередньо взаємодіють між собою, узгоджують основні напрями досудового розслідування, проведення процесуальних дій, обмінюються отриманою інформацією. Координацію їх діяльності здійснює ініціатор створення спільної слідчої групи або один із її членів. Процесуальні дії виконуються членами спільної слідчої групи тієї держави, на території якої вони проводяться. Згідно ст. 571 КПК України, в Україні органом, який приймає рішення про створення спільної слідчої групи, є Генеральна прокуратура України.

Перша у вітчизняній практиці спільна слідча група була створена у зв'язку з аварією авіалайнера, що виконував рейс МН-17 Малайзійських авіаліній, внаслідок чого загинуло 298 осіб із різних держав світу. До її складу увійшли представники Австралії, Бельгії, Малайзії, Нідерландів і України, а також міжнародні організації (Міжнародна організація кримінальної поліції (Interpol), Європейський поліцейський офіс (Europol), Європейське агентство авіаційної безпеки (EASA) та ін.). З української сторони були залучені співробітники Генеральної прокуратури України, Київського науково-дослідного інституту судових експертиз, інших компетентних органів.

У вересні 2016 року дана слідча група оголосила попередні результати своєї роботи [12]. У офіційному звіті Міжнародної слідчої групи щодо рейсу МН17 зазначається, що протягом тривалого періоду часу у розслідуванні, в складі спільної слідчої групи брало участь від 100 до 200 слідчих і експертів. За два роки найскрупульознішим чином було розслідувано вміст десятків контейнерів, що вміщують тисячі фрагментів та уламків. 1448 з цих фрагментів були внесені до бази даних як речові докази. До більше ніж 20 країн було направлено 60 запитів про правову допомогу.

Досліджено двадцять різних систем озброєння. Зафіксовано п'ять мільярдів сторінок Інтернету, зміст яких розглядається на предмет значення для розслідування. Було проведено ретельне дослідження і фіксація півмільйона матеріалів відеозйомок і фотографій, допитано понад 200 свідків. Крім того, було прослухано 150 000 записаних телефонних розмов, зміст яких було коротко викладений і досліджений. У зв'язку з цим понад 3500 з цих прослуханих телефонних розмов було повністю і ретельно зафіксовано, переведено і проаналізовано. Все це оформлено в понад 6000 протоколів. Нині угоду про роботу слідчої групи продовжено. Таким чином, міжнародна слідча група буде як і раніше докладати спільні зусилля, спрямовані на успішне завершення розслідування [13]. Однак,

як свідчить вивчення емпіричних джерел, українська сторона зіштовхнулася з рядом труднощів, пов'язаних із організацію розслідування, тактикою проведення процесуальних дій, залученням спеціалістів та проведенням експертиз. За даним напрямом потрібні ґрунтовні напрацювання [14].

Міжнародна правова допомога у формі проведення судових експертиз може відбуватися й за умови залучення іноземних фахівців для участі у проведенні експертних досліджень, вирішені інших завдань вітчизняної судово-експертної діяльності, та «у зворотному напрямі» – залучення українських судових експертів для вирішення аналогічних практичних завдань. Ст. 23 Закону України «Про судову експертизу» регламентує залучення фахівців з інших держав для спільного проведення судових експертиз.

Керівники державних спеціалізованих установ, що проводять судові експертизи, у необхідних випадках мають право за згодою органу або особи, що призначили судову експертизу, включати до складу експертних комісій провідних фахівців інших держав. Такі спільні експертні комісії здійснюють судові експертизи за нормами процесуального законодавства України.

Список використаних джерел

1. Конституція України від 28.06.1996 р. – К.: Юридична література, 2015. – 50 с.

2. Про затвердження Положення про Експертну службу МВС України: Наказ МВС України від 03.11.2015 № 1343. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1390-15>.

3. Клименко Н.І., Купрієвич О.А. Міжнародне співробітництво судово

Експертних установ. Вісник кримінального судочинства № 4/2015. Київ, 2015. 130 с.

4. Про судову експертизу Закон України від 09.07.2007 № 6-рп/2007 URL:

<http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4038-12/ed20120125>.

5. Про затвердження Положення про Міністерство внутрішніх справ України: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.10.2015 № 878. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/383/2011>.

6. Про міжнародні договори України Закон України від 05.06.2014 № 1323.

VII (1323-18) URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1906-15>.

7. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 07.12.2017 № 2234-VIII: URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.

8. Конституція України: станом на 1 вересня 2016 р.: відповідає офіц. тексту. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

9. Протидія економічній злочинності: монографія / П.І. Орлов, А.Ф. Волобуєв, І.М. Осика, Р.Л. Степанюк, І.М. Зарецька, Едвард Картер та ін. Харків: Нац. ун-т внутр. справ, 2004. 568 с.

10. Телеканал новин «24». URL : <https://24tv.ua/ru/>.

11. Звіт Міжнародної слідчої групи щодо рейсу MH17. URL:http://ukr.lb.ua/news/2016/09/28/346430_zvit_mizhnarodnoi_slidchoi_grupi_shchodo.html.

12. Черноус Ю.М. Міжнародна злочинність: актуальні завдання для криміналістичної методики: Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія». Том XIX. Одеса: Юридична література, 2017. С. 421–429.

13. Лопата О.А. Експертна служба МВС України та Укрбюро Інтерполу: актуальні завдання співробітництва // Науковий вісник публічного та приватного права. 2017. № 2. С. 112–116.

14. Офіційний веб-сайт Укрбюро Інтерполу. URL: http://interpol.np.gov.ua/?page_id=28.

15. Положення про Експертну службу Міністерства внутрішніх справ України: наказ МВС України від 3 листоп. 2015 р. № 1343. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1390-15>.

16. Черноус Ю.М. Теорія і практика криміналістичного забезпечення досудового слідства у справах про злочини міжнародного характеру: монографія. Київ: Скіф, 2012. 448 с.

Любич Марина Сергіївна,

здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
ННІ № 1 Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри криміналістики та судової медицини Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук ***Антощук А. О.***

ТЕХНІКО-КРИМІНАЛІСТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ДОКУМЕНТІВ

У сучасному світі важко уявити людину, яка ніколи не мала справи з документами, в кожній сфері діяльності суспільство стикається з обігом документів. При чому вслід за науково-технічною революцією удосконалюються і документи. Але, незважаючи на всі форми захисту документів злочинний світ знаходить шляхи обходу стадій захисту для підробки документів.